

Afdeling **Beleid en Programmering**
 Onderwerp **Lokale Educatieve Agenda**

Bezoekadres
 Europaweg 8

Postadres
 Postbus 268
 9700 AG Groningen

E-mailadres
 info@ocsw.groningen.nl

Website
 www.groningen.nl

De leden van de raad van de
 gemeente Groningen
 te
 GRONINGEN

GRIFFIE	
reg.nr.	GR08.1626365
ingek.	22 MEI 2008
class.	-2.07.51
te beh. door:	GR
kopie gez. aan:	dagmail 22/5

Telefoon (050) 367 60 37 Bijlage(n) 1

Ons kenmerk OS 07.1520606

Datum **22 MEI 2008** Uw brief van

Behandeld
 door D. van der Wal

Geachte mevrouw/heer,

*ja etc
O & W* → Hierbij presenteren wij u de Lokale Educatieve Agenda (LEA) 2007 – 2010. In de LEA hebben we de gezamenlijke onderwijsambities van de gemeente en schoolbesturen opgenomen. Hiervoor zijn we op een intensieve en constructieve manier in gesprek geweest met de schoolbesturen.

De LEA is het eindproduct van een aantal gespreksrondes met de schoolbesturen en vormt de verdere concretisering van de u eerder toegezonden tussentijdse startnotitie. In deze startnotitie was ons einddoel vastgelegd met acht aandachtsgebieden met onderliggende doelen. In de bijgevoegde LEA zijn de bijbehorende maatregelen opgenomen en in het uitvoeringsplan voorzien van een tijdpad en budget. Ook hebben we helder beschreven hoe de verdeling van verantwoordelijkheden is tussen gemeente en schoolbesturen bij het realiseren van onze gezamenlijke doelen.

Ons einddoel is dat alle jongeren zich ontwikkelen tot zelfstandige, actieve, betrokken burgers die op een eigen manier een bijdrage leveren aan een veilige en vitale stad. Optimale ontwikkelingskansen en een doorlopende leerlijn staan daarbij centraal. Ook willen we maatschappelijke betrokkenheid bevorderen, sociaal isolement tegengaan en investeren in een veilige omgeving.

Voor de realisatie hiervan zullen we intensief blijven samenwerken met de schoolbesturen. De constructieve manier waarop de LEA tot stand is gekomen geeft ons alle vertrouwen in een goede realisatie van de nota. Jaarlijks zullen we de uitvoering van de LEA evalueren en zonedig bijstellen. Ook zullen we de effecten monitoren om te weten of we op de goede weg zijn.

De educatieve agenda sluit goed aan bij het integraal jeugdbeleid, maar biedt op onderdelen een verbreding en verdieping. De uitvoering van de agenda kan dan ook binnen de financiële kaders van het integraal jeugdbeleid plaatsvinden.

Op 25 maart 2008 is de LEA tijdens een bijeenkomst door alle partijen ondertekend.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders
van Groningen,

De burgemeester,

De secretaris,

Er gaat niets boven ontwikkeling!

Educatieve Agenda Groningen 2007 – 2010

Inleiding

Groningen: kwaliteit en diversiteit

Groningen is een aantrekkelijke stad om op te groeien. Het brede onderwijsaanbod, de goede infrastructuur en de veelheid aan voorzieningen maken dat Groningen een sterke, centrale positie inneemt in het noordelijke deel van ons land en ook voor de regio een belangrijke functie vervult. Groningen kan trots zijn op wat de afgelopen jaren ontwikkeld is. Over het algemeen gaat het goed met de jeugd, er zijn relatief veel hogopgeleiden (die de stad ook moet vasthouden), de stad groeit, er is een relatief kleine risicogroep voortijdig schoolverlaters en geen vergaande segregatieproblematiek. Onze ambitie is dat Groningen deze sterke positie ook behoudt. Voor iedereen, van jong tot oud en met uiteenlopende achtergronden, moet een goede plaats in het Groningse onderwijs zijn. Een leven lang leren en ontwikkelen, dat is het perspectief dat we als stad voor ogen hebben.

Intensiveren van de koers

Om onze ambitie te bereiken richten we ons niet zozeer op radicale koerswijzigingen in het beleid. De ontwikkelingen in het onderwijs geven daar voor Groningen weinig aanleiding toe. Op een aantal punten is Groningen juist een voorloper geweest van landelijk beleid, zoals de vensterscholen die model hebben gestaan voor de Brede schoolontwikkeling, de aanpak van het voortijdig schoolverlaten en het integreren van ict in het onderwijs. We hebben dankzij alle investeringen al veel bereikt. Vanuit die gunstige uitgangspositie is het nu de taak te voorkomen dat de wet van de remmende voorsprong gaat werken. We moeten blijven investeren in verbetering en vernieuwing, zowel in het primaire proces als in de samenwerking, in het omgaan met een veranderende populatie en in de aansluiting bij ontwikkelingen die van invloed zijn op het opgroeien en opvoeden van onze jeugd. Uitgangspunt is dat het basisaanbod voor alle Groningse kinderen en jongeren voldoende divers, toegankelijk en van voldoende kwaliteit is en dat de doorgaande lijn in leren en ontwikkelen gegarandeerd kan worden. We willen nog meer investeren in preventie om alle kinderen op jonge leeftijd een goede start te bieden, uiteraard zonder dat dit ten koste gaat van de aandacht voor de oudere jeugd. We willen de kwaliteit en de doorgaande lijn in het onderwijs, de begeleiding en extra zorg voor de groep die dat nodig heeft verder versterken en voorzien in behoeften waar met de huidige infrastructuur nog onvoldoende antwoord op is. Als we onze voorloperpositie goed gebruiken en de resultaten van de afgelopen jaren weten vast te houden, kunnen we in de komende jaren de sterke positie van de stad weer een nieuw gezicht geven.

Onderwijs en jeugd: voortdurend in ontwikkeling

In het landelijke onderwijsbeleid is veel in beweging, zoals de verschuiving in verantwoordelijkheid in het onderwijsachterstandenbeleid¹, de ontwikkelingen rond de kwalificatie- en de leerwerkplicht, de vernieuwing van de zorg (Passend Onderwijs), de uitwerking van de motie Van Aartsen/Bos en de nieuwe gewichtenregeling. Deze ontwikkelingen hebben grote gevolgen voor het lokale beleid. Daarom is het van belang om gezamenlijk de consequenties vast te stellen voor de schoolbestuurlijke taken, voor een aantal gemeentelijke taken zoals leerlingenvervoer en huisvesting en voor de verdeling van budgetten. We zien dat het beschikbare budget voor huisvesting onder druk komt te staan vanwege een toenemend aantal leerlingen voor het basis-, speciaal en voortgezet onderwijs en een grotere ruimtebehoefte per leerling. De invoering van Passend Onderwijs zal naar verwachting ook vergaande consequenties hebben. In 2011 moet voor alle leerlingen een onderwijszorgaanbod ontwikkeld zijn en

¹ Het rijksbudget voor achterstandenbestrijding gaat grotendeels rechtstreeks naar de schoolbesturen. De gemeente is verantwoordelijk voor de voorschoolse educatie en schakelklassen en is verplicht lokaal overleg te voeren over het tegengaan van segregatie en het bestrijden van onderwijsachterstanden.

mogen geen leerlingen op wachtlijsten staan en/ of thuiszitten. Deze verplichting kan er bijvoorbeeld toe leiden dat meer leerlingen gebruik moeten maken van leerlingenvervoer.

In de dynamiek van deze ontwikkelingen moeten we blijven zoeken naar verbindingen in het beleid en naar ruimte om voort te bouwen op de winst van voorgaande jaren. We willen dat alle jongeren zich ontwikkelen tot zelfstandige en actieve, betrokken burgers die op een eigen manier een bijdrage leveren aan een veilige en vitale stad.

Brede opdracht

Naast de primaire verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het onderwijs krijgen scholen ook steeds meer een maatschappelijke opdracht. De school wordt veelal gezien als een vindplaats en een goed aangrijpingspunt om daar waar zich bij jeugd of gezinnen problemen voordoen via de school een vorm van ondersteuning of zorg in te zetten. Maar ook als een belangrijke 'medeopvoeder', een medeverantwoordelijke in het ontwikkelen van goed burgerschap bij de jeugd en in het bevorderen van integratie. Deze ontwikkelingen hebben deels een plaats gekregen in het toezichtkader van de inspectie. De rol en verantwoordelijkheid van scholen als vindplaats en de bijdrage die zij kunnen leveren aan een leefbare samenleving lijkt ook in het landelijke beleid steeds meer benadrukt te worden.

De bredere 'opdracht' van scholen kan tot spanning leiden en de discussie oproepen wat tot de kerntaken van de school behoort en wat niet. Scholen moeten niet in de positie komen dat zij verantwoordelijk gesteld worden voor maatschappelijk vraagstukken die door de aard en complexiteit ervan niet alleen door het onderwijs op te lossen zijn. Net zo min kan de gemeente eenzijdig verantwoordelijk gesteld worden voor een toename van problemen op individueel of collectief niveau. Het oplossen van maatschappelijk vraagstukken vraagt om gezamenlijke investeringen door alle partners en op alle fronten.

De verbreding van taken roept ook de vraag op wat wordt verstaan onder kwaliteit. Blijft die beperkt tot onderwijsprestaties en het primaire proces of moeten daar ook elementen van die bredere opdracht bij betrokken worden? En mag de overheid zich bemoeien met de kwaliteit van het onderwijs? Deze ontwikkelingen en vragen, de toegenomen autonomie van scholen en de verschuiving die het onderwijsachterstandenbeleid met zich heeft meegebracht vragen voor het lokale onderwijsbeleid om een herbezinning op rollen en verantwoordelijkheden van scholen en gemeente.

Educatieve agenda, gezamenlijke koers

Met de lokale educatieve agenda beschrijven we op hoofdlijnen onze ambities voor jeugd en onderwijs voor de periode 2007-2010. De educatieve agenda sluit aan bij het integraal jeugdbeleid, maar biedt op onderdelen een verbreding en verdieping en gaat daarbij ook in op de verantwoordelijkheidsverdeling tussen gemeente en schoolbesturen. De educatieve agenda is een *gezamenlijke* agenda van gemeente en schoolbesturen en is het resultaat van gesprekken met schoolbesturen primair en voortgezet onderwijs, vertegenwoordigers van ROC's en zorginstellingen en een expertmeeting, waarin de hoofdlijnen voor de agenda zijn uitgezet. De educatieve agenda is tegelijkertijd het *startpunt* voor het maken van meer gedetailleerde afspraken tussen gemeente en schoolbesturen. Hiervoor is in het voorbereidingstraject al een goede aanzet gegeven die we in deze agenda hebben opgenomen. Deze aanzet leidt soms tot een behoefte aan verdere concretisering, in andere gevallen is ze juist gedetailleerd. Deze verschillen hangen samen met de aard van het onderwerp en met de wijze waarop er in het voorbereidingstraject over gesproken is. De aanzet is dan ook bedoeld als mogelijke richting. We vinden het belangrijk om eerst de koers en de inhoud op hoofdlijnen vast te stellen. Als we daarover met de raad en alle partners in het veld overeenstemming hebben, werken we onze ambities verder uit in een uitvoeringsplan met gedetailleerde maatregelen en activiteiten. In het uitvoeringsplan worden ook de concrete resultaten benoemd die we willen bereiken.

In hoofdstuk 1 beschrijven we de Groningse visie op onderwijs. Hoofdstuk 2 gaat over optimale ontwikkelingskansen en een doorlopende leerlijn tot en met een goede start op de arbeidsmarkt. In hoofdstuk 3 gaan we verder in op maatschappelijke betrokkenheid en veiligheid en de bijdrage van ieder aan een leefbare en vitale stad. We besluiten deze educatieve agenda met een hoofdstuk over samenwerking en verantwoordelijkheden.

Samenvatting

Groningse visie op onderwijs

Een sterke positie als aantrekkelijke onderwijsstad, optimale ontwikkelingskansen voor alle jongeren, een soepel verlopende schoolloopbaan en een goede maatschappelijke positie. Dat zijn de centrale elementen van de Groningse onderwijsvisie. Doel is dat alle jongeren zich ontwikkelen tot zelfstandige en actieve, betrokken burgers die op een eigen manier een bijdrage leveren aan een veilige en vitale stad. Een kwalitatief hoogwaardige educatieve, recreatieve en zorginfrastructuur zijn daarvoor onmisbaar.

De Groningse onderwijsvisie wordt vertaald in twee hoofddoelstellingen en concrete ambities die we hieronder samenvatten. Samen vormen zij de kern van de lokale educatieve agenda.

1. Optimale ontwikkelingskansen en een doorlopende leerlijn

Optimale ontwikkelingskansen en een doorlopende leerlijn tot en met een goede start op de arbeidsmarkt, goede ondersteuning als basis en extra zorg voor de groep die dat nodig heeft. Dat willen we bereiken door verder te investeren in het kansenbeleid en in de begeleidingsstructuur voor 0 tot 23 jaar. De structuur van de vensterscholen vormt daarbij een effectief instrument.

De kans op een goede startpositie in de maatschappij willen we vergroten door een brede oriëntatie op de mogelijkheden na school en door de aansluiting tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt te verbeteren. Voor jongeren die desondanks uitvallen, gaan we onze aanpak verder versterken.

Binnen deze hoofddoelstelling werken we de volgende aandachtsgebieden verder uit:

- a. kansenbeleid
- b. begeleidingsstructuur
- c. vensterscholen
- d. aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt
- e. voorkomen voortijdig schoolverlaten

2. Brede bagage en oog voor elkaar: klaar voor de stad

Om een sterke en aantrekkelijke stad te blijven die alle mogelijkheden biedt voor ontwikkeling willen we dat onze inwoners actief bijdragen aan een leefbare en veilige woon-, werk, en leeromgeving. Dat willen we doen door maatschappelijke betrokkenheid te bevorderen, sociaal isolement tegen te gaan en nog meer te investeren in een veilige omgeving.

Binnen deze hoofddoelstelling werken we de volgende aandachtsgebieden verder uit:

- f. maatschappelijke stages
- g. bevorderen van integratie
- h. veilige omgeving

1. Groningse visie op onderwijs

Beleidskader Integraal jeugdbeleid

De gemeente Groningen heeft in april 2005 *Opgroeien in balans* vastgesteld, het beleidskader voor het Integraal jeugdbeleid (IJB) 2005-2010. In deze nota wordt beschreven hoe de stad Groningen tegen een aantal ontwikkelingen in de samenleving aankijkt en hoe dat zou moeten doorwerken in het beleid voor jeugd en jongeren. Een van de belangrijke uitgangspunten van het IJB is samenwerking vanuit een gemeenschappelijk perspectief. Een optimale persoonlijke ontplooiing gaat hand in hand met de ontwikkeling van gemeenschapszin. Kinderen moeten kunnen opgroeien tot zelfstandige en verantwoordelijke volwassenen. Kortom: opgroeien in balans. Om dat te realiseren is een veilige, gezonde en beschermende omgeving nodig, het stimuleren van eigen verantwoordelijkheid, een divers aanbod aan voorzieningen, aandacht voor talentontwikkeling en voor een uitdagende omgeving. De educatieve agenda sluit aan bij het integraal jeugdbeleid², maar biedt op onderdelen een verbreding en verdieping en geeft vanuit het perspectief van onderwijs richting aan de verantwoordelijkheidsverdeling tussen gemeente en schoolbesturen. In dit kader is het belangrijk om ook de ontwikkelingen rond de verzelfstandiging van het openbaar onderwijs te noemen.

Groningse visie op onderwijs

Een sterke positie als aantrekkelijke onderwijsstad, optimale ontwikkelingskansen voor alle jongeren, een soepel verlopende schoolloopbaan en een goede maatschappelijke positie. Dat zijn de centrale elementen van de Groningse onderwijsvisie. Doel is dat alle jongeren zich ontwikkelen tot zelfstandige en actieve, betrokken burgers die op een eigen manier een bijdrage leveren aan een veilige en vitale stad. Een kwalitatief hoogwaardige educatieve, recreatieve en zorginfrastructuur zijn daarvoor onmisbaar. De Groningse visie op onderwijs vormt het uitgangspunt voor de educatieve agenda.

Zoeken naar balans

Democratisch burgerschap is een van de leidende principes in het jeugd- en onderwijsbeleid. Opvoeden en opgroeien is in de eerste plaats de verantwoordelijkheid van de ouders. Zij hebben een taak in het voorbereiden van hun kinderen op een zelfstandige positie in de maatschappij, zowel wat betreft hun intellectuele als sociale en emotionele bagage. Daarnaast draagt ook het onderwijs voor een belangrijk deel bij aan de ontplooiing van kinderen en jongeren. Voor het onderwijs betekent burgerschap eveneens investeren in brede 'bagage' voor leerlingen, bevorderen van maatschappelijke betrokkenheid, zelfredzaamheid en zorgen voor een passende plaats en een aanbod dat jongeren de mogelijkheid biedt het beste uit zichzelf te halen, tijdens hun schoolloopbaan of later in hun leven. Kortom: kinderen en jongeren houvast bieden. Tegelijkertijd vraagt de ontwikkeling van de (kennis)economie om het 'klaarstomen' van jongeren voor de arbeidsmarkt. Het vinden van de juiste balans is een belangrijke opdracht van de rijks- en de lokale overheid en van het onderwijsveld.

De uitgangspositie van Groningen is positief, zoals in de inleiding al werd gezegd. Ook uit de jeugdpeiling³ komt naar voren dat het goed gaat met het merendeel van de Groningse jeugd. Er is sprake van een relatief hoge deelname aan het havo en vwo (71%, landelijk 55%), jongeren hebben over het algemeen veel verschillende bezigheden in hun vrije tijd en driekwart van de jeugdigen doet aan sport. Onder de groep 9-17 jarigen komt relatief weinig regelovertredend gedrag voor (6%). Uit het laatste leerplicht jaarverslag⁴ blijkt een sterke daling van het absoluut verzuim (van 70 naar 10) en ook aantal voortijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie dalend (3.9%). Groningen investeert

² Zie *Opgroeien in balans*, p. 6

³ Jong en gelukkig – Jeugdpeiling 2006

⁴ Leerplicht jaarverslag 2005-2006

voortdurend in een goed voorzieningsniveau voor de jeugd. Zichtbare successen zijn bijvoorbeeld de ontwikkeling van de stedelijke zorgstructuur, het integraal jeugdbeleid, een consistent kansenbeleid met veel aandacht voor taal en het preventieproject. Een recent voorbeeld is de uitbreiding van het schoolmaatschappelijk werk naar alle scholen voor voortgezet onderwijs.

Toch zijn er ook ontwikkelingen merkbaar die minder gunstig zijn, zoals een toename van het aantal zorgleerlingen, meer overlast door jongeren in scholen en schooluitval die - ondanks de dalende lijn - toch nog te hoog is. Bij dertien procent van de jongeren zijn drie of meer risicofactoren aanwezig⁵. Jongeren met opgroeirisico's hebben vaker een ongezonde leefstijl en zijn vaker betrokken bij grensoverschrijdend gedrag. Ook komen ze op school minder gemakkelijk mee, hebben weinig vrienden en ondervinden minder sociale steun. Een andere mogelijke dreiging is een tekort aan leerkrachten. We moeten oog blijven houden voor elkaar en voorkomen dat ook in onze stad de scheidslijnen, in welke vorm dan ook, zich verharden. Ze kunnen de schoolloopbaan van jongeren en de leefbaarheid van de stad serieus bedreigen.

Randvoorwaarden

Om de ambities van de educatieve agenda waar te kunnen maken is een kwalitatief hoogwaardige sociale en fysieke infrastructuur nodig. De educatieve, de recreatieve en de zorginfrastructuur kunnen op onderdelen nog verder worden versterkt. Een extra impuls is ook nodig in goede en gedifferentieerde (onderwijs)huisvesting en een optimale uitvoering van het leerlingenvervoer om een passende plaats in het onderwijs te kunnen bieden voor iedere leerling. Onderzocht moet worden of een verdere uitbreiding van de ict-infrastructuur, om kennis op een toegankelijke manier binnen het onderwijs beschikbaar te maken, tot de mogelijkheden behoort. De positieve ervaringen met Eduglas bieden hiervoor een goede basis.

In de inleiding is al genoemd dat de educatieve agenda aansluit bij het integrale jeugdbeleid. De agenda houdt geen radicale koerswijzigingen in ten opzichte van de huidige situatie, maar is eerder een verdieping of aanscherping van de onderwijsthema's binnen het jeugdbeleid die gezamenlijk tussen gemeente en schoolbesturen besproken worden. In de komende hoofdstukken worden de hoofdlijnen van de educatieve agenda verder beschreven. Het uitvoeringsplan wordt uitgewerkt na overeenstemming over de richting en inhoud van de educatieve agenda.

⁵ Jeugdpeiling 2006

2. Optimale ontwikkelingskansen en een doorlopende leerlijn

Goede basisinfrastructuur

We willen dat het basisaanbod en de doorgaande lijn in het onderwijs voor alle Groningse kinderen en jongeren van goede kwaliteit is. Voor de meeste kinderen biedt dat voldoende garantie voor een succesvolle schoolloopbaan en een kansrijk begin op de arbeidsmarkt. Hoe meer geïnvesteerd wordt in een goede start op jonge leeftijd, hoe kleiner de kans dat jongeren op latere leeftijd uitvallen of intensieve zorg nodig hebben. Dat neemt uiteraard niet weg dat ook de oudere jeugd blijvende aandacht moet krijgen. Een goede start is een gezamenlijke ambitie van iedereen die zich inspant voor kinderen en jongeren, van de voorschoolse periode tot aan werken of verder leren. Voortdurend investeren, effectief samenwerken en veel aandacht voor de overgangsmomenten binnen het onderwijs, dat is het gemeenschappelijke uitgangspunt. Niet alleen het aanbod op school, maar ook invloeden van buitenaf en aanbod buiten schooltijd dragen bij aan een brede vorming en ontplooiing van kinderen en jongeren. Wanneer de binnenschoolse en de buitenschoolse structuur goed op elkaar aansluiten, worden de optimale omstandigheden gecreëerd voor ontwikkeling. Daarom investeert Groningen in een goede basisinfrastructuur, wat onder andere zichtbaar wordt in een groot bereik van basisvoorzieningen (breedtestrategie) en maatwerk wanneer blijkt dat meer moet gebeuren (dieptestrategie).

Doorlopende leerloopbaan

De basis voor een goede start wordt al gelegd in de voorschoolse periode, van de geboorte tot aan het moment waarop kinderen naar het basisonderwijs gaan. Naast ouders als primaire opvoeders spelen de kinderopvang en het peuterspeelzaalwerk in deze periode ook een grote rol. De overgang van voorschoolse periode naar basisschool is het eerste 'schakelmoment' in de schoolloopbaan van kinderen. Zowel voor kinderen die geen vorm van voorschoolse educatie hebben gehad, als voor kinderen die daar wel gebruik van hebben gemaakt, is de overgang naar de basisschool een belangrijk moment. Voorschoolse voorzieningen, scholen en gemeente spannen zich samen in om deze aansluiting zo goed mogelijk te laten verlopen.

Een tweede schakelmoment is de overgang van basis- naar voortgezet onderwijs. Ook hiervoor geldt dat de aansluiting zo goed mogelijk moet verlopen. Niet alleen voor wat betreft de overdracht van informatie over ontwikkeling en vorderingen van leerlingen, maar ook voor wat betreft de verandering in omgeving, organisatie, populatie. Leerlingen kunnen hierop in een vroeg stadium voorbereid worden. Een derde overgang is die van het voortgezet onderwijs naar vervolgonderwijs of naar de arbeidsmarkt, het voorlopige 'sluitstuk' van de doorgaande leerlijn. In het voortgezet onderwijs oriënteren leerlingen zich op hun mogelijkheden voor leren of werken na school. De meeste jongeren vinden met weinig moeite hun weg en hebben voldoende aan het contact met mentor, docenten en medeleerlingen. Voor hen vormt de startkwalificatie de entree voor een goede positie op de arbeidsmarkt.

Maar voor een deel van de jongeren ligt dat anders. Zij maken minder vanzelfsprekend een keuze voor het vervolg van hun loopbaan. Bijvoorbeeld omdat ze geen duidelijk beeld hebben van de mogelijkheden op de arbeidsmarkt, door omstandigheden belemmerd worden in hun ontwikkeling of een aantrekkelijk alternatief hebben gevonden in (betaald) werk. Deze leerlingen hebben extra aandacht en persoonlijke begeleiding nodig en in sommige gevallen specifieke zorg. Bijvoorbeeld wanneer belemmeringen of bedreigingen geconstateerd worden die niet door het onderwijs-alleen kunnen worden opgelost, maar waarvoor specifieke deskundigheid vanuit gespecialiseerde instellingen nodig is. Daarom investeren we ook in een goede aansluiting tussen de interne en de externe zorgstructuur.

Wat willen we bereiken?

Optimale ontwikkelingskansen en een doorlopende leerlijn tot en met een goede start op de arbeidsmarkt, goede ondersteuning als basis en extra zorg voor de groep die dat nodig heeft. Dat willen

we onder andere bereiken door verder te investeren in het kansenbeleid en in de begeleidingsstructuur voor 0 tot 23 jaar. De structuur van de vensterscholen vormt daarbij een effectief instrument. De kans op een goede startpositie in de maatschappij willen we vergroten door een brede oriëntatie op de mogelijkheden na school en door de aansluiting tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt te verbeteren. Voor jongeren die desondanks uitvallen, gaan we onze aanpak verder versterken.

2.1 Ruimte voor ontwikkeling

a. Kansenbeleid

Onze ambitie is om in 2010 de (taal)achterstanden verder bestreden te hebben, bij voorkeur in de vorm van nieuwe arrangementen voor opvang en educatie voor kinderen van 0 tot 4 jaar, en door (taal)ondersteuning te bieden aan kinderen en jongeren die dat gedurende de schoolloopbaan en later nodig hebben.

We bouwen hierbij voort op de intensieve (taal)aanpak die in de afgelopen jaren van de voorschoolse periode tot en met het voortgezet onderwijs is ingezet.

Analyse

Het kansen- of onderwijsachterstandenbeleid moet in historisch perspectief geplaatst worden. Met de decentralisatie van het onderwijsachterstandenbeleid in 1998 heeft de gemeente een grote verantwoordelijkheid gekregen voor het bestrijden en voorkomen van achterstanden, met name op het gebied van taal en een doorgaande schoolloopbaan. In 2006 is met de verschuiving van verantwoordelijkheden in het onderwijsachterstandenbeleid het kansenbeleid de 'core-business' van de school en van de leerkracht geworden. Schoolbesturen en gemeente zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor een doorgaande taal- en ontwikkelingslijn vanaf 2 jaar en voor een soepel verlopende overstap tussen de verschillende onderwijsvormen, zoals van voorschoolse periode naar de basisschool, van primair naar voortgezet onderwijs en van voortgezet naar vervolgonderwijs of arbeidsmarkt.

Naast de intensieve (taal)aanpak (waaronder logopedie) die scholen al inzetten en die moet worden voortgezet, zijn de voor- en voorschoolse educatie en de schakelklassen instrumenten om die doorgaande taal- en ontwikkelingslijn zo goed mogelijk te realiseren en achterstanden zoveel mogelijk te bestrijden. We willen het kansenbeleid tenminste op deze onderdelen uitbreiden en verder gaan versterken, zowel voor wat betreft het bereik van leerlingen (en ouders) die baat hebben bij een intensieve aanpak als wat betreft de kwaliteit en de intensiteit van het (taal)aanbod. Van belang daarbij is om de mate en aard van de achterstand goed vast te stellen. Het aanbod en de doelstellingen moeten passen bij de specifieke behoeften van de doelgroep en kunnen per schoolsoort variëren.

Bij het beleid voor- en voorschoolse educatie moet rekening worden gehouden met landelijke ontwikkelingen rond kinderopvang en peuterspeelzalen. Het kabinet wil de regelgeving ten aanzien van kinderopvang, peuterspeelzalen en voor- en voorschoolse educatie, waaronder de financiële tegemoetkoming aan ouders, harmoniseren. Belangrijkste oogmerken zijn het tegengaan van segregatie in de kinderopvang/peuterspeelzalen, het verhogen van de kwaliteit en het verbeteren van de aansluiting op het eerste jaar van de basisschool. Doel is om op deze manier een sluitend systeem van voorzieningen te realiseren waarbinnen taalachterstanden bij kinderen vroegtijdig kunnen worden onderkend en aangepakt⁶.

⁶ Coalitieakkoord, februari 2007

Maatregelen:

Voor- en vroegschoolse educatie:

vergroten van het bereik van doelgroepkinderen in de voorschoolse periode naar 280 kinderen door:

- het toewerken naar een breed toegankelijk voorschools arrangement met extra aanbod voor 'kansenkinderen' (in de vorm van vier varianten) variërend van een extra intensief aanbod waar het nodig is tot een extensief aanbod waar het kan
- het uitbreiden van experimenten geclusterde opvang van 'kansenkinderen' (peuterspeelzaal en kinderopvang)
- het versterken van de rol van de consultatiebureaus in registratie en toeleiding
- inzet project Spelkoffer voor woonwagenbewoners en zigeuners (gericht op toeleiding)
- het opzetten van een monitor (waarbij dezelfde criteria voor kansarm gehanteerd wordt als in het basisonderwijs);

blijvend investeren in doorgaande (leer)lijnen door:

- het blijven werken met Piramide en Kaleidoscoop door de bestaande vier koppels van peuterspeelzalen en basisscholen
- het realiseren van uitbreiding van de vroegschoolse educatie (zoveel mogelijk in aansluiting op de voorschoolse educatie)
- het deelnemen aan VVersterk (wijksgewijze professionaliseringslijn voor- en vroegschoolse) educatie door scholen, peuterspeelzalen en kinderopvang
- het organiseren van een vorm van kwaliteitsbewaking, kennisoverdracht en nazorg;

het vergroten van het bereik in opvoedingsondersteuning door:

- het aanpassen van ouderprogramma's gericht op versterking van het rendement van voor- en vroegschoolse educatie
- het uitwerken van het concept 'familieleren' (beleidsmatig en praktisch door het realiseren van een pilot);

Schakelklassen:

realiseren bereik van kinderen met een taalachterstand en nieuwkomers naar 60 leerlingen door:

- continueren (tot 1 augustus 2008) en evalueren pilot schakelklassen/prismagroepen op drie locaties
- uitvoering extra schakelklasvarianten (deeltijd en/of naschools) met een jaarlijks bereik van tenminste 10 kinderen per deelnemende school. Deelnemende scholen zijn basisscholen met tenminste 20% kansenkinderen in de onderbouw. Doelgroep zijn kinderen van groep 1 t/m 4 die door een grote taalachterstand onder hun cognitieve niveau presteren en nieuwkomers vanaf 7 jaar die korter dan 1 jaar in Nederland zijn;

organiseren van een vorm van kennisoverdracht en nazorg in de aansluiting tussen de schakelklassen en het reguliere onderwijs.

Overig taalbeleid:

heroriëntatie op inzet preventieve logopedie;

voortzetten opvang nieuwkomers in het voortgezet onderwijs en maken afspraken over financiering ervan i.v.m. nieuwe rijksregeling opvang nieuwkomers;

voortzetten taalbeleid in het voortgezet onderwijs.

b. Begeleidingsstructuur

Onze ambitie is dat er een dekkende, goed functionerende begeleidingsstructuur is voor alle kinderen en jongeren van 0 tot minimaal 23 jaar. De doorgaande lijn (één kind, één dossier, één plan) is in 2010 geïntensiveerd ten opzichte van 2007.

Analyse

Voor alle leerlingen is een goede begeleidingsstructuur nodig. De basis voor de groep 0-4 jarigen is gelegd, maar is nog niet dekkend voor de totale groep. Tussen signalering en interventie zit nog een lacune, de mogelijkheden voor vraagverheldering zijn nog onvoldoende. In de periode 0-4 jaar moet 'alles' ontdekt worden, vroegsignalering en – begeleiding en een digitaal dossier voor ieder kind vanaf 0 jaar zijn daarom van groot belang.

De begeleidingsstructuur voor 4-12 jarigen is in principe dekkend. Naast de interne begeleidingsstructuur per school zijn het schoolmaatschappelijk werk en de bovenscholse zorgadviesteams belangrijke voorzieningen binnen de bestaande begeleidingsstructuur. Aandachtspunten voor het basisonderwijs zijn met name eerder signaleren en beter ondersteunen (tot en met de overdracht naar andere vormen van hulpverlening of andere vormen van onderwijs), afstemming en coördinatie van zorg. Met de invoering van Passend Onderwijs⁷ verandert de zorgtaak van de scholen. Schoolbesturen moeten vanaf 2011 voor ieder kind passend onderwijs kunnen leveren. Het kabinet streeft naar een landelijk dekkende infrastructuur van regionale netwerken in 2011. Binnen deze netwerken kunnen schoolbesturen hun verplichting vormgeven om passend onderwijs te bieden voor elke leerling. Dat betekent dat voor alle leerlingen een onderwijszorgaanbod is ontwikkeld, geen leerlingen op wachtlijsten staan en/ of thuiszitten. De consequenties van deze invoering voor het Groningse onderwijs, voor de schoolbestuurlijke en gemeentelijke taken en voor de inzet van budgetten moeten binnen de looptijd van de educatieve agenda verder in beeld worden gebracht.

De (doorgaande lijn in de) begeleiding voor de groep 12 jaar en ouder is nog niet dekkend voor de totale groep. Wel is een belangrijke stap gezet met de verbreding van het schoolmaatschappelijk werk naar alle scholen voor voortgezet onderwijs en de invoering van de zorgadviesteams op alle scholen voor voortgezet onderwijs. Ook is er een dekkende bovenscholse zorgstructuur met de zorgnetwerken 12+. De praktijk wordt echter nog teveel belemmerd door landelijke regelingen en leeftijdsgrenzen. Dat maakt het soms heel moeilijk om snelle en passende ondersteuning te bieden. Extra aandacht moet ook worden besteed aan leerlingen die wat betreft intelligentie hoog scoren, maar op andere onderdelen dreigen uit te vallen. Voor deze groep lijken binnen de bestaande structuur nog te weinig mogelijkheden. De begeleiding in het mbo krijgt een steeds duidelijker positie. De zorg voor leerlingen die dat nodig hebben vloeit daaruit voort. Wel is nog veel winst te behalen in de afstemming tussen de binnenscholse en de externe zorgstructuur.

De gemeente heeft een belangrijke rol in opvoedingsondersteuning en coördinatie van zorg. De komende tijd moet ook de aard en omvang van multiproblematiek onder kinderen en gezinnen verder in beeld gebracht worden. De Ouder-en-Kind Centra krijgen een functie in de Groningse ondersteuningsstructuur. De centra moeten voorzien in een dekkend aanbod en in een goede aansluiting tussen de onderwijs- en de jeugdketen. Bij de uitwerking van de ambities moet rekening worden gehouden met de landelijke ontwikkelingen rond de Centra voor Jeugd en Gezin.

⁷ Brief aan de TK, 25 juni 2007, kenmerk PO/ZO/07/26259

Het kabinet gaat vooralsnog uit van een basismodel voor Centra voor Jeugd en Gezin waarin in elk geval de vijf gemeentelijke taken⁸, de jeugdgezondheidszorg, een schakelfunctie naar Bureau Jeugdzorg en een schakelfunctie met het onderwijs vertegenwoordigd zijn.⁹

Maatregelen:

algemeen:

- versterken van de doorgaande lijn in de bestaande structuur door:
 - o invoering van het elektronisch kinddossier
 - o invoering van de verwijsindex
 - o integrale indicatiestelling
 - o samenwerking met jongerenwerk/vrijtijdsbesteding en jeugdhulpverlening;
- verdere ontwikkeling en positionering van de Groningse OKC's.

0-4 jarigen:

- versterken van de bestaande structuur door intensivering van de begeleiding en expertise na signalering door jeugdgezondheidszorg van mogelijke ontwikkelingsproblemen.

4-12 jarigen:

- versterken van de bestaande structuur door voldoende beschikbaarheid voor elke basisschool van een sociaal verpleegkundige;
- versterken van de regie op de zorg (voor niet-geïndiceerde kinderen) door duidelijke afspraken over de eindverantwoordelijkheid daarvoor;
- mogelijkheden van ZAT+ varianten verkennen voor basisscholen die aan het project Sociaal Emotionele Vorming hebben deelgenomen;
- aansluiten bij ontwikkelingen Passend Onderwijs;
- vergroten professionaliteit docenten in het omgaan met verschillen tussen leerlingen.

12 jaar en ouder:

- intensiveren van de begeleiding in het vo en het mbo, bijvoorbeeld door inzet/uitbreiding van mentoren en coaches en door de professionaliteit van docenten op dit terrein te vergroten;
- verkenning problematiek en mogelijke oplossingen voor intellectueel hoog scorende 'zorg'leerlingen;
- aansluiten bij ontwikkelingen Passend Onderwijs.

c. Vensterscholen

Onze ambitie is dat in 2012 onder het motto 'Iedere school een vensterschoolstructuur' een uitbouw van vensterscholen in het primair en voortgezet onderwijs heeft plaatsgevonden.

Analyse

De vensterscholen zijn geen doel op zich, maar vormen een middel in het verder versterken van de sociale infrastructuur. Daarom wordt hier van een vensterschoolstructuur gesproken. In vensterschoolverband werken vaak veel instellingen in de wijk samen. De ontwikkeling van nieuwe (landelijke) arrangementen voor opvang, de ontwikkelingen rond Passend Onderwijs en de opvangplicht van scholen, de Ouder-en-Kind Centra en veranderende behoeften van ouders of van de wijk, vragen om een herbezinning op de vensterscholen, maatwerk per school en de behoefte om de samenwerking in het netwerk voor de jeugd verder te versterken.

⁸ Informatie en advies, signalering, toeleiding naar hulpaanbod, licht pedagogische hulp, coördinatie van zorg

⁹ factsheet ministerie van VWS, versie 22 juni 2007

In de komende periode willen we een verdieping in de samenwerking bereiken en daarmee de kwaliteit van de aanpak verbeteren. Van belang is dat het instrument van de vensterschool(structuur) zo wordt ingezet dat voldoende ruimte is voor een natuurlijke ontwikkeling vanuit de scholen, aansluiting op de vraag van kinderen en ouders en op landelijke en lokale ontwikkelingen rond de voor-, tussen- en naschoolse opvang. Streven is dat op termijn elke school voor primair en voortgezet onderwijs een basis van geïntegreerde voorzieningen heeft waarmee een samenhangend onderwijskundig, pedagogisch en zorgkader en een doorgaande lijn in onderwijs en opvoeding gerealiseerd kan worden.

Maatregelen:

Vastleggen van een ambitieniveau voor een dekkende vensterschoolstructuur in het basisonderwijs. Deze structuur bestaat uit de verbinding van het onderwijs met de voorschoolse periode (0-4 jaar), de opvang/vrije tijd (dagarrangementen die aansluiten bij de wijk), buitenschoolse zorg (participatie in ZAT/OKC);

Vastleggen van een ambitieniveau voor een dekkende vensterschoolstructuur in het voortgezet onderwijs.

2.2 Goed voorbereid aan de slag

Brede oriëntatie en uitval voorkomen

Het onderwijs moet gericht zijn op het vasthouden, motiveren en begeleiden van alle leerlingen om een zo soepel mogelijk verlopende schoolloopbaan te kunnen garanderen en uitval zoveel mogelijk te voorkomen. Voortijdig schoolverlaten is vaak het gevolg van een aaneenschakeling van gebeurtenissen. Om voortijdige uitval zoveel mogelijk te voorkomen en te bestrijden is investeren op verschillende sporen van groot belang, zowel in de persoonlijke ontwikkeling van jongeren en in de thuissituatie als in de organisatie, de begeleiding en de aantrekkelijkheid van het onderwijs. Maar ook in een goede overgang tussen de verschillende onderwijsvormen en tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Een uitdagende leeromgeving met voldoende mogelijkheden voor brede oriëntatie en persoonlijke begeleiding bij hun schoolloopbaan en de keuzes die ze daarin maken, bieden jongeren de beste kansen voor een goede maatschappelijke positie.

Voor de groep jongeren voor wie de startkwalificatie als streefnorm niet haalbaar is, is een 'startkwalificatie arbeid' een realistisch doel. De infrastructuur moet wel zo worden ingericht dat zij eventueel later in hun loopbaan weer kunnen instromen in het onderwijs. Een goed voorbeeld hiervan is de samenwerking tussen de gemeente Groningen, het MKB en het CWi. Samen proberen zij zoveel mogelijk jongeren aan een leerbaan te helpen. Uit iedere leerling halen wat er in zit, dat is ons motto. Praktische belemmeringen mogen niet leidend zijn, uitgangspunten voor een effectieve aanpak zijn creativiteit en ruimte voor oplossingen op maat, ofwel diversiteit en kwaliteit.

c. Aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt

Onze ambitie is dat de infrastructuur voor leren en werken in 2010 verder uitgebouwd is dan in 2007. De infrastructuur is gericht op perspectiefrijk onderwijs en een soepele doorstroom van jongeren vanuit het onderwijs naar de arbeidsmarkt.

Analyse

Op dit moment is in Groningen nog onvoldoende sprake van 'samen optrekken' binnen het onderwijs en tussen onderwijs en bedrijfsleven.

Een gebrek aan samenwerking en goede begeleiding kan leiden tot voortijdige uitval, bijvoorbeeld doordat instellingen onvoldoende toegankelijk zijn voor jongeren, het aanbod weinig uitdagend of praktijkgericht is of dat er onvoldoende mogelijkheden zijn voor lerend werken. De onderwijsinstellingen en het bedrijfsleven kunnen samen zorgen voor begeleiding bij de overstap van school naar werk, meer samenhang in het aanbod en een betere combinatie van leren en werken. Leerlingen moeten in het onderwijs toegerust worden voor goed functioneren in de maatschappij (houding) en werkgevers moeten de school en de leerlingen opzoeken. Door samenwerking ontstaat zicht op benodigde en beschikbare stageplaatsen en kan de toegankelijkheid van bedrijven voor jongeren vergroot worden. Een brede oriëntatie is van het grootste belang.

Daarnaast is het belangrijk dat de vraag en aanbod op de regionale vacaturemarkt goed op elkaar aansluiten. Hierbij moeten we alert blijven op (toekomstige) ontwikkelingen. Zo is er door de vergrijzing in de toekomst een grote behoefte aan arbeidskrachten in de zorgsector.

Maatregelen:

- loopbaanoriëntatie in het vmbo versterken;
- loopbaanoriëntatie in het vso versterken;
- een uitdagende leeromgeving creëren in het vmbo en mbo door invoering van competentiegericht onderwijs;
- de samenwerking tussen het praktijkonderwijs, vso, vmbo en mbo en het bedrijfsleven versterken;
- voldoende stageplaatsen in het praktijkonderwijs, vso, vmbo en mbo en bijbehorende begeleiding;
- inspelen in het praktijkonderwijs, vso, vmbo en mbo op ontwikkelende arbeidsmarkt.

d. Voorkomen voortijdig schoolverlaten

Onze ambitie is dat zoveel mogelijk jongeren een passende startkwalificatie behalen. Een startkwalificatie (mbo-niveau 2) is hierbij leidend. Voor leerlingen voor wie dit niet haalbaar is wordt dit een arbeidsmarktkwalificatie. Conform de afspraken die Groningen met het kabinet gemaakt heeft wordt het aantal schoolverlaters in 2007 teruggebracht met 225. De inrichting van de infrastructuur gericht op het voorkomen en terugplaatsen van uitvallers is in 2010 verder uitgebouwd dan in 2007.

Analyse

Groningen heeft een relatief kleine kern van voortijdig schoolverlaters. We willen dit aantal in de komende periode nog verder terugdringen en de infrastructuur versterken om jongeren vast te houden en te motiveren. Om dit moment wordt landelijk veel aandacht besteed aan het realiseren van voldoende lesuren. Belangrijk is dat alle (potentiële) uitvallers in beeld zijn en blijven door middel van een goede registratie en persoonlijke begeleiding. Goede voorbeelden zijn de inzet van consultants voor de kinderen van woonwagengebouwen en zigeuners en het bevragen door het RMC van alle leerlingen in het laatste jaar van het vmbo naar hun verdere schoolloopbaan. Risicoleerlingen worden vervolgens ruim voor de overstap begeleid (project De brug tussen vmbo en mbo). Vervolgens wordt gecheckt waar alle leerlingen zich na de overstap bevinden.

Daarnaast beschikt Groningen in de bestaande curatieve structuur over een bovenschoolse time-out voorziening.

Maar investeren in preventie blijft voor ons de hoogste prioriteit. Investeren aan de voorkant helpt immers om problemen later te voorkomen. Het optimaliseren van de bestaande begeleidingsstructuur is daarbinnen een van de belangrijkste maatregelen. Hierin zijn al belangrijke verbeterlagen gemaakt (zie begeleidingsstructuur). Ook de organisatie van het onderwijs zou beter ingericht kunnen worden op het vasthouden en motiveren van jongeren, bijvoorbeeld door meer aandacht te besteden aan structuur en veiligheid en jongeren hierin ook bij de hand te nemen.

Belangrijk voor een soepel verlopende schoolloopbaan is ook het verbeteren van de overgang tussen de verschillende onderwijsvoorzieningen, zoals de aansluiting vmbo-mbo¹⁰, de doorstroom in het mbo en flexibiliseren van instroommomenten. Landelijke ontwikkelingen die bij de uitwerking van belang zijn, zijn de invoering van de kwalificatieplicht en de leerwerkplicht en het convenant Aanval op de Uitval. Het kabinet wil over de volle linie de schooluitval met 50 % reduceren. Een belangrijke maatregel voor dat doel is de invoering van een kwalificatieplicht tot 18 jaar. Vooral ROC's en VMBO's krijgen hiermee te maken. Ook de consequenties van de verandering in de regelgeving voor het VAVO¹¹ kunnen bij de verdere uitwerking relevant zijn.

Maatregelen:

Preventief:

- intensiveren van de begeleiding in het vso, vo en het mbo (zie ook begeleidingsstructuur);
- investeren in een vertrouwde onderwijsorganisatie (structuur, veiligheid, kleinschaligheid in de vorm van een eigen sociale context);
- verschaffen helderheid aan ouders en leerlingen over wat de school te bieden heeft, waar de verantwoordelijkheid van de school ophoudt en wanneer ouders betrokken worden bij de zorg voor een goede schoolloopbaan van hun kind;
- zorgen voor een warme overdracht van zorgleerlingen bij de overstap van vso en vmbo naar mbo;
- verbeteren aansluiting vmbo – mbo;
- flexibilisering van de in- en doorstroom in het mbo;
- versterken van de samenwerking en afstemming lokaal-regionaal-provinciaal (m.b.t. aanpak leerplicht en schoolmaatschappelijk werk).

Curatief:

- optimalisering digitale melding schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten;
- voortzetten geïntensiveerde rol van leerplicht en RMC.

¹⁰ Goede voorbeelden zijn het Reitdiepproject, een samenwerkingsverband van het Noorderpoortcollege, het AOC en een aantal vmbo-scholen en het werken met portfolio's door het Alfa-college en een aantal vmbo-scholen.

¹¹ Gemeenten hebben geen rol meer in de toelating van 16- en 17-jarigen in het VAVO. VO-scholen en BVE-instellingen bepalen in samenspraak welke leerling wordt uitbesteed. Uit onderzoek van Cap Gemini blijkt een wens tot verruiming van de uitbestedingsmogelijkheden. Zie: Nadere analyse van de eerste ervaringen met de nieuwe regels over samenwerking VO-BVE, Capgemini, april 2007. Inmiddels heeft het kabinet besloten tot een aanpassing van het besluit samenwerking vo-bve. Vanaf het nieuwe schooljaar kunnen 16- en 17-jarige leerlingen mét een vmbo gl- of tl-diploma vanuit het voortgezet onderwijs via het voortgezet algemeen volwassenen onderwijs (vavo) alsnog hun havo-diploma halen. Zie: brief staatssecretaris Van Bijsterveldt, BVE/1&1/2007/27889, 6 juli 2007.

3. Brede bagage en oog voor elkaar: klaar voor de stad

Omgaan met verschillen

Door een goede infrastructuur voor onderwijs, zorg, recreatie en werk willen we investeren in de ontplooiing en ontwikkeling van onze jeugd tot zelfstandige en betrokken burgers. In het vorige hoofdstuk hebben we beschreven hoe we aan deze basisvoorwaarde kunnen voldoen. In dit hoofdstuk gaan we verder in op het belang van maatschappelijke betrokkenheid en een leefbare omgeving. Opgroeien gebeurt in een omgeving die voortdurend in beweging is en waarin veel ter discussie staat. Als scheidslijnen zich verharder vormen ze een serieuze bedreiging voor de leefbaarheid en veiligheid van de stad. Laten zien wat samenleven is en welke houding dat van mensen vraagt worden daarmee des te belangrijker. Voldoende persoonlijke bagage en een omgeving die veilig is, waar mensen betrokken zijn en weten om te gaan met verschillen bieden meer kansen voor een brede ontwikkeling. Het betekent elkaar ruimte gunnen, maar ook regels accepteren, begrip en respect hebben voor elkaar en op een vreedzame manier samenleven. Ouders spelen hierin een rol van grote betekenis.

Wat willen we bereiken?

Om een sterke en aantrekkelijke stad te blijven die alle mogelijkheden biedt voor ontwikkeling willen we dat onze inwoners actief bijdragen aan een leefbare en veilige woon-, werk, en leeromgeving. Dat willen we doen door maatschappelijke betrokkenheid te bevorderen, sociaal isolement tegen te gaan en nog meer te investeren in een veilige omgeving.

f. Maatschappelijke stages

Onze ambitie is de scholen voor voortgezet onderwijs in 2010 maatschappelijke stages hebben ingevoerd om zo de gemeenschapszin onder jongeren te vergroten en actief bij te dragen aan een zorgzame samenleving.

Analyse

Door middel van allerlei activiteiten kunnen leerlingen (en ouders) kennismaken met verschillende aspecten van de samenleving en leren verantwoordelijkheid te dragen voor maatschappelijke belangen. Leerlingen kunnen in korte tijd kennismaken met voorzieningen die op hun manier bijdragen aan de zorgzame samenleving. In het voortgezet onderwijs kunnen maatschappelijke stages inhoud geven aan het begrip burgerschap. De maatschappelijke stage wordt gefaseerd ingevoerd. De verplichting om 72 uren maatschappelijke stage gelopen te hebben geldt voor alle instromende leerlingen in het voortgezet onderwijs (vmbo, havo en vwo) vanaf 2011-2012. In schooljaar 2010-2011 moeten vmbo-leerlingen die in cursusjaar 2007-2008 gestart zijn een maatschappelijke stage gelopen hebben. Voor havo en vwo-leerlingen is dat respectievelijk 2011-2012 en 2012-2013. Voor het praktijkonderwijs en het speciaal onderwijs maakt het kabinet vooralsnog een uitzondering als het gaat om die wettelijke verplichting. Voor de schoolbesturen is het nu vooral van belang de maatschappelijke stages in te bedden in het onderwijs. Voor de gemeente is een rol weggelegd in het bevorderen van vrijwilligerswerk en het makelen tussen vraag en aanbod.

Maatregelen:

- voorbereiding invoering maatschappelijke stages (bepalen doelen, inhoudelijke terreinen maatschappelijke stages, organisaties die als 'werkgever' in aanmerking zouden komen en inventariseren van de randvoorwaarden die nodig zijn voor een goede invulling en organisatie van de maatschappelijke stages);
- inventariseren van mogelijke punten die om bovenschoolse afstemming vragen (bijvoorbeeld periode uitvoering maatschappelijke stages);
- organiseren makelaarsfunctie;
- bevorderen vrijwilligerswerk;
- invoering maatschappelijke stages.

Onze ambitie is dat we in 2010 doelen en maatregelen hebben vastgesteld voor het bevorderen van ontmoeting en samenleven tussen verschillende groepen kinderen, jongeren en volwassenen om zo elkaar beter te leren kennen en begrijpen, oog en respect te hebben voor verschillen en overeenkomsten en onderlinge betrokkenheid te stimuleren.

Analyse

In Groningen is nog geen sprake van vergaande etnische segregatie in het onderwijs. Wel is geconstateerd dat in een aantal wijken de basisschool een te eenzijdige populatie heeft in relatie tot de samenstelling van de wijk. Voorkomen moet worden dat segregatie - in welke vorm dan ook (etnisch, sociaal-economisch, sociaal-maatschappelijk of op grond van fysieke/geestelijke beperkingen) leidt tot belemmeringen in de schoolloopbaan van kinderen en jongeren, tot sociaal isolement of tot een mismatch tussen de vraag van inwoners en het aanbod in de buurt of de stad.

Maatregelen:

- gezamenlijk verkennen in welke wijken
 - o het basisonderwijs geen afspiegeling is van de samenstelling van de wijk
 - o basisscholen onderling sterk verschillen qua schoolpopulatie;
- inventariseren welke gevolgen dit heeft voor de schoolloopbaan van kinderen en het samenleven van verschillende groepen kinderen;
- bepalen realistische doelstellingen en maatregelen m.b.t. bevorderen integratie.

h. Veilige omgeving

Onze ambitie is het voorkomen van overlast door jongeren en gezinnen en het bevorderen van een veilige en leefbare omgeving.

Analyse

Het gaat met de Groningse jeugd over het algemeen goed. Toch is ook een toename van overlast door jongeren en gezinnen waarneembaar, zowel in de stad als binnen de school¹². Dat vormt een bedreiging voor het gevoel van veiligheid van inwoners en schoolgaande jeugd. Ook lijkt het aantal jongeren en gezinnen met meervoudige problematiek toe te nemen. Vroegtijdig signaleren, investeren in preventie en in een goed functionerend netwerk van curatieve maatregelen is daarom heel belangrijk. Een sluitende aanpak kan terugval in grensoverschrijdend gedrag of uitval voorkomen.

Maatregelen:

Preventief:

- bevorderen van gezond en veilig gedrag;
- vergroten van het bereik van opvoedingsondersteuning (zie ook kansenbeleid);
- voortzetten van de samenwerking op lokaal niveau, zoals het jongerenwerk, de vrijetijdsbesteding, de zorg- en begeleidingsinstellingen en het justitiële netwerk;
- buitenruimte zo aantrekkelijk mogelijk inrichten en de rol van de jeugdagent te versterken.

Curatief:

- in beeld brengen en benaderen van overlastgevend jongeren en – gezinnen.

¹² Zie onder andere jeugdpeiling 2006

4. Samenwerking en verantwoordelijkheden

Breed voorzieningenaanbod

Groningen heeft een goede (onderwijs)infrastructuur met peuterspeelzalen en kinderopvang, een grote variëteit aan openbare en bijzondere basisscholen, een breed en divers aanbod in het voortgezet onderwijs en het speciaal (voortgezet) onderwijs en 4 ROC's met een groot aantal locaties verspreid over de stad en de regio. Ook voor studenten hebben we veel te bieden met de Rijksuniversiteit en de Hanzehogeschool. Deze voorzieningen, vaak met onderling verschillende wet- en regelgeving, financiering en sturing, vormen samen het Groningse netwerk voor de jeugd.

In de educatieve agenda hebben we beschreven wat onze ambities zijn en wat we in de komende periode kunnen doen om de ontwikkelingskansen van onze jongeren en een doorgaande lijn in leren en ontwikkelen nog verder te verbeteren. Maar we kunnen niet verder met de uitvoering als we niet ook duidelijk maken wie waarvoor verantwoordelijk is. Het volgende schema geeft een goed overzicht.

	Categorie 1	Categorie 2	Categorie 3
Verantwoordelijk	Scholen	in overleg tussen partners	Gemeenten
Uitvoering	Scholen	gemeente en scholen	Gemeenten
Beleidsthema's	Onderwijsprestaties Taalbeleid Ouderbetrokkenheid Informatievoorziening aan ouders/leerlingen Doorstroom PO-VO Wachtlijsten overgang po en vo Wachtlijsten SO Toegankelijkheid Spreiding zorgleerlingen	Voor- en vroegschoolse educatie Peuterspeelzaalwerk Kinderopvang Opvang jeugdigen die buiten de boot dreigen te vallen Vroegsignalering Zorg in en om de school Aansluiting onderwijs arbeidsmarkt Voortijdig schoolverlaten Spreiding achterstandsleerlingen en integratie, als overlegpunt onderwijsachterstanden Schoolmaatschappelijk werk Afgestemd aanbod van verschillende scholen en schoolsoorten Reboundvoorzieningen Veiligheid in de school	Leerplicht / schoolverzuim RMC Schakelklassen Leerlingenvervoer Huisvesting Veiligheid rond de school Brede school Spreiding jeugdvoorzieningen Preventief lokaal jeugdbeleid, 5 functies

Bron: De Lokale Educatieve Agenda (2006) Oberon/VNG, p. 6.

Voor de educatieve agenda gebruiken we dit overzicht als uitgangspunt. Belangrijk voor Groningen is dat er voldoende ruimte blijft voor creativiteit en oplossingen op maat. Het gaat niet om een statisch model, maar om een dynamisch netwerk waarin maximale kansen gecreëerd worden en jongeren zich voortdurend blijven ontwikkelen. Vanzelfsprekend spelen alle lokale partners daarin een rol.

Samenwerken in kwaliteit

We hebben in deze agenda beschreven dat we de kwaliteit en de doorgaande lijn in het onderwijs, de begeleiding, de zorg en in de vrije tijd verder willen versterken. Een van de belangrijkste argumenten om uit te gaan van een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het onderwijs, is het belang voor de *samenleving* van kwalitatief goed onderwijs (preventie). Vanuit dat perspectief willen we in het kader van de educatieve agenda een mogelijke vorm van verdergaande samenwerking tussen schoolbesturen, inspectie en gemeente onderzoeken. De inspanningen die we gezamenlijk moeten verrichten om de kwaliteit goed te houden of waar nodig te verbeteren kunnen daarvoor het uitgangspunt vormen.

5. Vervolg

Deze educatieve agenda bevat de hoofdlijnen voor de verdieping en verbreding van het onderwijsbeleid in de periode 2007-2010. De ambities voor de komende periode en de daarbij passende maatregelen zijn hierin beschreven. In het bijbehorende uitvoeringsplan (bijlage 1) staat per maatregel aangegeven wanneer deze wordt uitgevoerd, welke middelen worden ingezet en wie verantwoordelijk is.

Jaarlijks wordt het plan verfijnd (in te zetten stappen en te bereiken resultaten) en geëvalueerd. De gemeente en de schoolbesturen zorgen daar samen voor en bespreken de verfijning en evaluatie in het Breed Besturenoverleg. De evaluatie zal naast een beschrijving van de voortgang van de maatregelen gegevens bevatten van de effecten van de verschillende activiteiten (bijlage 2).

Waar Groningen trots op is...

Successen volgens het veld

- ontwikkeling stedelijke zorgstructuur
- heldere kaders zorg 12+ en 12-
- structuur van de Vensterscholen
- grote bereidheid tot samenwerking en overleg
- consistentie in kansenbeleid
- effectief taalbeleid
- adaptief onderwijs
- basis voor reboundvoorziening
- de groep risicojongeren is goed in beeld
- de signaleringsfunctie voor jeugd goed op orde
- ontwikkeling integraal jeugdbeleid
- convenant Kennis om te delen
- samenhangende aanpak huisvesting-onderwijs
- samenwerking ROC-vmbo
- verbinding onderwijs-arbeidsmarkt

en wat nog meer?

jeugd en onderwijs

- goede start met ve op psz en basisscholen: 40% bereik
- veel po-leerlingen op een vensterschool (63%)
- veel vo-leerlingen volgen havo/vwo (71%, landelijk 55%)
- weinig 9-17 jangen met regelovertredend gedrag (6%)
- sterke daling absoluut verzuim (van 70 naar 10)
- aantal vsv-ers zonder startkwalificatie dalend (3.9%)
- aantal herplaatste vsv-ers neemt toe (van 26 naar 81%)

succesvolle projecten

- Vensterscholen
- Kennis om te delen
- ESF/Equal
- Preventieproject
- Aanval op de uitval
- Pilot arbeidstoeleiding
- Akkoord van Groningen

Bijlage 1: Uitvoeringsplan educatieve agenda 2007-2010

Ambities	Maatregelen	Verantwoordelijk / uitvoering	Status ¹	prioriteit/ planning	budget
Kansenbeleid Het in 2010 verder bestreden hebben van (taal)achterstanden op jonge leeftijd, bij voorkeur in de vorm van nieuwe arrangementen voor opvang en educatie voor kinderen van 0 tot 4 jaar, en het bieden van (taal)ondersteuning aan kinderen en jongeren die dat gedurende de schoolloopbaan en later nodig hebben.	Voor- en vroegschoolse educatie: 1 vergroten van het bereik van doelgroepkinderen in de voorschoolse periode naar 280 kinderen;	1 Gemeente	1n	1 2007-2009	1 Gemeente (kansenbeleid)
	2 blijvend investeren in doorgaande (leer)lijnen;	2 Gemeente (voorschools) Schoolbesturen (vroegschool)	2d	2 2007-2010	2 Gemeente (kansenbeleid) Schoolbesturen
	3 het vergroten van het bereik in opvoedingsondersteuning.	3 Gemeente	3n	3 2008-2010	3 Gemeente (kansenbeleid)
	Schakelklassen:				
	4 realiseren bereik van kinderen met een taalachterstand en nieuwkomers naar 60 leerlingen;	4 Schoolbesturen	4n	4 2007-2008	4 Gemeente (kansenbeleid)
	5 evalueren pilot schakelklassen/prisma-groepen;	5 Gemeente	5n	5 2007-2008	5 Gemeente
	6 organiseren van een vorm van kennisoverdracht en nazorg in de aansluiting tussen de schakelklassen en het reguliere onderwijs.	6 Schoolbesturen	6n	6 2007-2008	6 Gemeente (kansenbeleid)
	Overig taalbeleid:				
	7 heroriëntatie op inzet preventieve logopedie;	7 Gemeente	7n	7 2007-2008	7 Gemeente
8 voortzetten opvang nieuwkomers in het voortgezet onderwijs en maken afspraken over financiering ervan;	8 Schoolbesturen	8d	8 2007-2010	8 Schoolbesturen Gemeente (kansenbeleid)	
9 voortzetten taalbeleid in	9 Schoolbesturen	9d	9 2007-	9 School-	

¹ v = voortzetten
 d = doorontwikkelen
 n = nieuw

	het voortgezet onderwijs.			2008	besturen
--	---------------------------	--	--	------	----------

Begeleidingsstructuur Een dekkende, goed functionerende begeleidingsstructuur voor alle kinderen en jongeren van 0 tot minimaal 23 jaar. De doorgaande lijn (één kind, één dossier, één plan) is in 2010 geïntensiveerd ten opzichte van 2007.	10 versterken van de doorgaande lijn in de bestaande structuur door invoering van het elektronisch kinddossier en de verwijisindex, integrale indicatiestelling en door een samenwerking met het jongerenwerk/ vrijetijdsbesteding en jeugdhulpverlening;	10 Gemeente	10d	10 2007-2010	10Ge-meente (Vogelaar wijken, nieuw beleid, OKC)
	11 verdere ontwikkeling en positionering van de Groningse OKC's;	11 Gemeente	11d	11 2007 - 2010	11Ge-meente (Vogelaar wijken, nieuw beleid, OKC)
	12 versterken bestaande structuur voor 0-4 jarigen door begeleiding en expertise na signalering te intensiveren;	12 Gemeente	12n	12 2008 – 2009	12Ge-meente (schoolbegeleiding)
	13 versterken bestaande structuur door voldoende beschikbaarheid voor elke basisschool van een sociaal verpleegkundige;	13 Gemeente	13d	13 2009 – 2010	13Ge-meente (jgz)
	14 versterken regie zorg door duidelijke afspraken over de eindverantwoordelijkheid daarvoor;	14 Gemeente	14d	14 2007 – 2008	14Ge-meente (Vogelaar wijken, OKC)
	15 mogelijkheden ZAT+ varianten (aanvulling op ZAT in wijken met grote hulpvraag) verkennen;	15 Gemeente	15d	15 2007 – 2009	15Ge-meente
	16 aansluiten basisonderwijs bij ontwikkelingen Passend Onderwijs;	16 School- besturen en Gemeente	16d	16 2007 – 2010	16School- besturen Ge-meente (huis-vesting, vervoer, OKC)

	17 vergroten professionaliteit docenten in het omgaan met verschillen tussen leerlingen;	17 Schoolbesturen	17d	17 2007 – 2010	17Schoolbesturen
	18 intensiveren begeleiding in vo en mbo, bijvoorbeeld door inzet/uitbreiding van mentoren en coaches en vergroten professionaliteit docenten op dit terrein;	18 Schoolbesturen	18d	18 2007 – 2010	18Schoolbesturen
	19 verkenning problematiek en mogelijke oplossingen voor intellectueel hoog scorende 'zorg'leerlingen;	19 Schoolbesturen	19n	19 2008 – 2009	19Schoolbesturen
	20 aansluiten voortgezet onderwijs bij ontwikkelingen Passend Onderwijs.	20 Schoolbesturen en Gemeente	20n	20 2007 – 2010	20Schoolbesturen (huisvesting) Gemeente (huisvesting + vervoer)

Vensterscholen Realisatie in 2012, onder het motto 'ledere school een vensterschoolstructuur', van een uitbouw van vensterscholen in het primair en voortgezet onderwijs. Deze scholen bieden een gevarieerd en toegankelijk aanbod, dragen bij aan de ontwikkeling van alle kinderen en jongeren en passen bij de behoeften van ouders.	21 Vastleggen van een ambitieniveau voor een dekkende vensterschoolstructuur in het basisonderwijs. Deze structuur bestaat uit de verbinding van het onderwijs met: de voorschoolse periode (0-4 jaar), de opvang/vrije tijd (dagarrangementen die aansluiten bij de wijk), buitenschoolse zorg (participatie in ZAT/OKC);	21 Gemeente en schoolbesturen (gemeente is trekker)	21n	21 2007 – 2008	21Gemeente (innovatie budget)
	22 Vastleggen van een ambitieniveau voor een dekkende vensterschoolstructuur in het voortgezet onderwijs. Deze structuur bestaat uit de verbinding van het onderwijs met: de opvang/vrije tijd (dagarrangementen die aansluiten bij de wijk) en de buitenschoolse zorg	22 Gemeente en schoolbesturen (gemeente is trekker)	22n	22 2007 - 2008	22Gemeente (innovatie budget)

	(participatie in netwerken 12+/OKC).				
--	--------------------------------------	--	--	--	--

Onderwijs-arbeidsmarkt In 2010 is de infrastructuur voor leren en werken verder uitgebouwd dan in 2007. De infrastructuur is gericht op perspectiefrijk onderwijs en een soepele doorstroom van jongeren vanuit het onderwijs naar de arbeidsmarkt.	23 loopbaanoriëntatie in het vmbo versterken;	23 Schoolbesturen	23d	23 2007-2010	23Schoolbesturen
	24 loopbaanoriëntatie in het vso versterken;	24 Schoolbesturen	24n	24 2007-2010	24Schoolbesturen
	25 een uitdagende leeromgeving creëren in het vmbo en mbo door invoering van competentiegericht onderwijs;	25 Schoolbesturen	25d	25 2007-2009	25Schoolbesturen Gemeente (huisvesting)
	26 de samenwerking tussen het praktijkonderwijs, vso, vmbo en mbo en het bedrijfsleven versterken;	26 Schoolbesturen	26d	26 2007-2010	26Schoolbesturen Gemeente (o-a)
	27 voldoende stageplaatsen in het praktijkonderwijs, vso, vmbo en mbo en bijbehorende begeleiding;	27 Schoolbesturen (stagebeleid) Gemeente (stagebieder)	27d	27 2007-2010	27Schoolbesturen Gemeente
28 inspelen in het praktijkonderwijs, vso, vmbo en mbo op ontwikkelingen arbeidsmarkt.	28 Schoolbesturen i.s.m. gemeente en provincie	28d	28 2008-2010	28Schoolbesturen Gemeente (o-a)	

Voortijdig schoolverlaten Zoveel mogelijk jongeren behalen een passende startkwalificatie. Een startkwalificatie (mbo-niveau 2) is hierbij leidend. Voor leerlingen voor wie dit niet haalbaar is wordt dit een arbeidsmarktkwalificatie. Conform de afspraken die Groningen met het kabinet gemaakt heeft wordt het aantal schoolverlaters in 2007 teruggebracht met 225. De inrichting van de infrastructuur gericht op het voorkomen en terugplaatsen van uitvallers is in 2010	29 intensiveren van de begeleiding in het vo en het mbo (zie ook begeleidingsstructuur);	29 Schoolbesturen	29d	29 2007-2010	29 Schoolbesturen
	30 investeren in een vertrouwde onderwijsorganisatie;	30 Schoolbesturen	30d	30 2007-2010	30 Schoolbesturen
	31 verschaffen helderheid aan ouders en leerlingen;	31 Schoolbesturen	31d	31 2007-2010	31 Schoolbesturen
	32 warme overdracht van zorgleerlingen bij de overstap van vmbo naar mbo;	32 Schoolbesturen	32v	32 2007-2010	32 Schoolbesturen
	33 verbeteren aansluiting vmbo – mbo;	33 Schoolbesturen	33d	33 2007-2009	33 Schoolbesturen
34 flexibilisering van de in- en doorstroom in het mbo;	34 Schoolbesturen	34d	34 2007-2010	34 Schoolbesturen	

verder uitgebouwd dan in 2007.	35 versterken van de samenwerking en afstemming lokaal-regionaal-provinciaal;	35 Gemeente	35d	35 2007-2010	35 Gemeente (vsv/rmc)
	36 optimalisering digitale melding schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten;	36 Gemeente	36d	36 2007-2008	36 Gemeente (vsv/rmc)
	37 voortzetten rol van leerplicht en RMC.	37 Gemeente	37v	37 2007-2010	37 Gemeente (vsv/rmc)

Maatschappelijke stages De scholen voor voortgezet onderwijs hebben in 2010 maatschappelijke stages ingevoerd om zo de gemeenschapszin onder jongeren te vergroten en actief bij te dragen aan een zorgzame samenleving.	38 voorbereiding invoering maatschappelijke stages;	38 Schoolbesturen	38n	38 2007-2010	38 Schoolbesturen
	39 inventariseren van mogelijke punten die om bovenschoolse afstemming vragen;	39 Gemeente	39n	39 2007-2010	39 Gemeente
	40 organiseren makelaarsfunctie;	40 Gemeente	40n	40 2008	40 Gemeente (rijksmiddelen)
	41 bevorderen vrijwilligerswerk;	41 Gemeente	41n	41 2008-2010	41 Gemeente (rijksmiddelen)
	42 invoering maatschappelijke stages.	42 Schoolbesturen	42n	42 voor vmbo verplicht v.a. 2010-2011	42 Schoolbesturen

Bevorderen van integratie In 2010 zijn doelen en maatregelen vastgesteld voor het bevorderen van ontmoeting en samenleven tussen verschillende groepen kinderen, jongeren en volwassenen om zo elkaar beter te leren kennen en begrijpen, oog en respect te hebben voor verschillen en overeenkomsten en onderlinge betrokkenheid te stimuleren.	43 gezamenlijk verkennen in welke wijken het basisonderwijs geen afspiegeling is van de samenstelling van de wijk en/of in welke wijken basisscholen onderling sterk verschillen qua schoolpopulatie;	43 Gemeente en schoolbesturen (gemeente is trekker)	43n	43 2008-2009	43 Gemeente Schoolbesturen
	44 inventariseren welke gevolgen dit heeft voor de schoolloopbaan van kinderen en het samenleven van verschillende groepen	44 Gemeente en schoolbesturen (gemeente is trekker)	44n	44 2008-2009	44 Gemeente Schoolbesturen

	kinderen; 45 bepalen realistische doelstellingen en maatregelen m.b.t. bevorderen integratie.	45 Gemeente en schoolbesturen (gemeente is trekker)	45n	45 2008-2009	45Ge-meente Schoolbesturen
--	--	---	-----	--------------	----------------------------

Veilige omgeving Het voorkomen van overlast door jongeren en gezinnen en het bevorderen van een veilige en leefbare omgeving.	46 bevorderen van gezond en veilig gedrag;	46 Schoolbesturen	46d	46 2007-2010	46 Schoolbesturen Gemeente (gvs)
	47 vergroten bereik opvoedingsondersteuning;	47 Gemeente	47n	47 2008-2010	47Ge-meente
	48 voortzetten lokale samenwerking (zoals jongerenwerk, vrijetijd, zorg- en begeleidingsinstellingen en het justitiële netwerk)	48 Gemeente	48v	48 2007-2010	48Ge-meente (Lokaal Akkoord)
	49 buitenruimte zo aantrekkelijk mogelijk inrichten, de rol van de jeugdagent te versterken;	49 Gemeente	49n	49 2007-2010	49Ge-meente (OKC)
	50 in beeld brengen en benaderen overlast gevende jongeren en – gezinnen.	50 Gemeente	50v	50 2007-2010	50Ge-meente (OKC)

Bijlage 2: Indicatoren

Onderdeel	Indicator
Kansenbeleid	Omvang kinderen 0-12 jaar met risicofactor
	Bereik PSZ totaal en risicokinderen
	bereik VVE onder risicokinderen 2-5 jaar
	Cognitieve resultaten (LVS) 3-jarigen op PSZ
	Deelname ouderprogramma (opvoedings-ondersteuning) totaal en aantal ouders waarvan kind VVE volgt
	Cognitieve resultaten (LVS) groep 4
	Cognitieve resultaten (LVS) groep 8
Begeleidings-structuur	Adviezen VO in groep 8 naar leerlinggewicht
	Bereik OKC (incl consultatiebureau)
	Signaleringen en doorverwijzingen netwerken (ZAT 12-, 12+)
Vensterscholen	Bereik hulpverlening binnen VMBO (schoolmaatschappelijk werk)
	Bereik (naschoolse) activiteiten rond Vensterscholen: aantal in termen van deelnemers (absoluut en relatief) en doelgroepen
	Percentage leerlingen op een vensterschool
Onderwijs - Arbeidsmarkt	Aantal stageplaatsen bij gemeente
Voortijdig schoolverlaten	Percentage doorstroming VMBO-MBO
	Percentage jongeren met een startkwalificatie
	Het percentage voortijdig schoolverlaters zonder diploma komt in de periode tot 2010 niet boven de streefwaarde van 4,5% (leerplichtigen 18- en 18-23 jarigen)
	Het percentage voortijdig schoolverlaters zonder diploma komt in de periode tot 2010 niet boven de streefwaarde van 4,5%
	Verzuimcijfers (absoluut en relatief)
	Bereik opvang risicoleerlingen buiten eigen school
Veiligheid	Meldingen van overlast door jongeren (% bewoners dat jongerenoverlast ervaart in aandachtswijken)
	% gehoorde verdachten 12-17 jaar
	aantal jeugdige veelplegers / aantal aangeboden trajecten
	Deelname gezonde en veilige school

Bijlage 3: Besturen en scholen (betrokken bij de LEA) met telgegevens 1-10-2007

Besturen en scholen voor basisonderwijs (bao)

Gemeente Groningen	A.M.G. Schmidt school	334
	Beijumkorf	511
	Boerhaave school	475
	Borgman school	295
	S.J. Boumaschool	147
	Bredero school	378
	Catamaran	200
	Doefmat	230
	Driebond	187
	Joseph Haydn	450
	Karrepad	572
	Eerste Montessorischool	110
	Oosterhogebrugschool	426
	Pendinghe	389
	Ploeg	353
	Starter	386
	Swoaistee	582
	Tweemaster	226
	Vlint	838
Vereniging voor Christelijk Onderwijs Groningen	Kleine Wereld	224
	Nassauschool	387
	Hoeksteen	578
	Kompas	187
	Tamarisk	311
	Heerdstee	257
	Wegwijzer	300
	Dom Helder Camara	358
Vereniging voor Gereformeerd Primair Onderwijs De Overdracht	Johannes Calvijnschool	181
	Rehobothschool	126
	De Triangel	97
Stichting Katholieke Onderwijscentrale	Michaelschool	192
	Bisschop Bekkersschool	192
Groningse Schoolvereniging	Groningse Schoolvereniging	521
Vereniging voor Chr. Bao Hoogkerk	Anne Frankschool	317
St. Chr. Bao op Ref. Grondslag Groningen e.o.	Zaaier	75
Vereniging Vrije School Groningen	Vrije School Groningen	204

Besturen en scholen voor speciaal basisonderwijs (sbo)

Stichting Chr. Speciaal Onderwijs Groningen	Fiduciaschool	124
	Kimkielschool	134
Gemeente Groningen	Bekenkampschool	241
Vereniging Geref. Speciaal Ond. Groningen	Meerpaal	97

Besturen en scholen voor voortgezet onderwijs (vo)

Gemeente Groningen	Praedinius Gymnasium	845
	Reitdiep College	1365
	- locatie Leon van Gelder	
	- locatie Kamerlingh Onnes	
	- OPDC ² Simon van Hasselt	
	Röling College	1140
	- locatie Mondriaan	
	- locatie Belcampo	
	Werkman College	1143
	Zernike College	2239
	- Juniorcollege Haren	
	- Atheneum Plus Haren	
	- Juniorcollege Zuidlaren	
	- Montessori Juniorcollege	
	- Harm Jan Zondag Juniorcollege	
	voor thuiswerkvrij ond ³	
	- bovenbouw vmbo ⁴	

² Orthopedagogisch didactisch expertisecentrum

³ Gezamenlijke locatie van Zernike College en Noorderpoortcollege

Vereniging voor Chr. Onderwijs Liudger	Chr. Scholengemeenschap Gr. Groningen	2710
	- locatie Vinkenborgh	
	- locatie Hamrik	
	- locatie Wessel Gansfortcollege	
	- locatie Augustinuscollege	
	- OPDC ⁵ Wilgenborgh	
Ver. Voor Gereformeerd Vo in Noord-Ned.	Gomarus College	1982
	- locatie onderb. Magnoliastr.	
	- locatie havo/vwo Vondelpad	
	- locatie vmbo Vondelpad	
	- locatie onderbouw Vondelpad	
Stichting Vrije School Noord- en Oost Ned.	Vrije School	456
Ver. voor Chr. Ond. 'Willem Lodewijk Gymnasium'	Willem Lodewijk Gymnasium	709
<u>Besturen en scholen voor praktijkonderwijs (pro)</u>		
Stichting Chr. Speciaal Onderwijs Groningen	Bolster	242
Gemeente Groningen	Star Numan	154
Ver. voor Gereformeerd Vo in Noord-Ned.	Gomarus College	49

Besturen en scholen voor speciaal (voortgezet) onderwijs s(v)o

In Groningen hebben we in het speciaal onderwijs te maken met de volgende clusters met bijbehorende scholen (deze scholen vormen met andere scholen van het cluster uit de regio een Regionaal Expertise Centrum (REC)):

- cluster 1: blinde en slechtziende kinderen: VISIO (so/vso);
- cluster 2: slechthorende en dove kinderen en kinderen met ernstige spraak- en taalmoeilijkheden: Guyotschool (so/vso), Tine Marcus(so), De Graafschoo(vso);
- cluster 3: zeer moeilijk lerende en langdurige zieke kinderen en kinderen met een enkelvoudige en meervoudige handicap: Wingerd(so/vso), Steiger(so/vso), W.A. van Liefland(so/vso), Prins Johan Friso(so/vso), Gron. Buitenschool(so/vso);
- cluster 4: zeer moeilijk opvoedbare kinderen en kinderen met een psychische of gedragsstoornis: Prof. W.J. Bladergroenschool (so), Erasmusschool(so/vso), Van Heemskerckschool(so/vso), Hart de Ruyterschool(vso), Poortjesschool(vso)

De scholen vallen onder de volgende besturen:

Bestuur VISIO	VISIO ⁶	79
Stichting Effatha Guyot Onderwijs	De Graafschoo	126
	Tine Marcus (waarvan 44 Emmen)	253
	Guyotschool ⁷	189
	Wingerd	118
	W.A. van Liefland	339
Stichting Chr. Speciaal Onderwijs Groningen Gemeente Groningen	Prins Johan Friso ⁸ (waarvan 27 Emmen)	182
	Gron. Buitenschool ⁹	56
	Prof. W.J. Bladergroenschool	264
Stichting Regionaal Expertisecentrum Noord Ned 4	Hart de Ruyterschool	140
	Erasmusschool	88
	Van Heemskerckschool	87
	Steiger	35
Vereniging Geref. Speciaal Ond. Groningen	Poortjesschool	108
Bestuur Poortjesschool		

Scholen voor middelbaar beroepsonderwijs (mbo)

Alfa-college
Menso Alting College
Noorderpoortcollege
Agrarisch Opleidingscentrum Terra

⁴ Gezamenlijke locatie Zernike College en Noorderpoortcollege

⁵ Orthopedagogisch didactisch expertisecentrum

⁶ Staat buiten Groningen

⁷ Staat buiten Groningen

⁸ Staat buiten Groningen

⁹ Staat buiten Groningen

